

դրուելն ու տարուելը մինչև Պրուսա, ու անկէ գիշերանց փախուստ տալով Պոլիս հասնելը և ի թաքըստեան ապրելը ու թաքստոցէն բռնուելով իբրև մահապարտ շղթայակապ բանտարկուելը, Քէօփրիււի վէզիրին առջև տարուելն ու հարցաքննուելը, և Մարտիրոս Ղրիմեցիի և Սոճա Ռուհիճանի և Նոյն ինքն երեմիայի ջանքերով արձակուելը բանտէն. ապա Ս. Յակոբի Յոյներէն ետ առնուելը, տարիուկէս զայն իրենց տիրապետութեան ներքև պահելէն ետք: Այս գէպքերուն կը զուգագիպին Մահտեսի Ամբակումի մահը (23 Նոյ. 1658), մինչ տակաւին կալանքի տակ էր Եղիազար, ապա՝ հակառակ ազգի իշխանաւորներու կամքին՝ Թումա Բերիացիի Կ. Պոլսոյ պատրիարքութիւնը ձեռք բերելը ու Եղերամահ սպանութիւնը բանտին մէջ (1 Ռգստ. 1658). նաև Եղիազարի խորհրդով Մարտիրոս Ղրիմեցիի Պոլսոյ պատրիարքական աթոռը բարձրանալը ու Ղազար Սեբաստացիի՝ զանազան սաղրանքներով իրեն յաջորդելը, և այլն: Այս գէպքերը իրենց բոլոր պարագաներով կը պատմէ Չամչեան⁽¹⁾, միակ աղբիւր ունենալով երեմիայի Տարեգրութիւնը, ինչպէս ինք կը վկայէ. «Գրեաց (Չէլէպի) զպատմութիւն անցից իւրոյ ժամանակի՝ ստուգութեամբ և հաւատարմութեամբ, յորմէ առեալ և մեր՝ աւանդեցաք ինչ ինչ ի ԼԲ. գլխոյ մինչև ցայոյ» (էջ 723):

Այս անցուդարձերը նոյն մանրամասնութեամբ կ'աւանդէ նաև մեր Օրագրութիւնը, որուն Տարեգրութեան հետ ունեցած առնչութիւնն ու անոր իբրև հիմ ու աղբիւր ծառայած ըլլալը աշխատած ենք ցոյց տալ՝ Չամչեանի Պատմութենէն ու Օրագրութենէն յառաջ բերելով համեմատական հատուածներ⁽²⁾:

(1) Պատմութիւն Հայոց, Հատոր Գ. Գլ. ԼԲ-ԼԹ:

(2) Շողակար, 1913, էջ 49-52: